Ч. 185. Неділя 30 (17) серпня 1908. Рік XVIII.

**Виходить у Львові** що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

**Редакция і Адміністрация:** улиця Чарнецкого ч. 12.

**Письма** приймають ся лиш франковані.

**Рукописи** звертають ся лиш на окреме жадане і за вложенем оплати почтової.

**Рекламациї** незапечатані вільні від оплати почтової.

# НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої".

**Передплата** у Львові в агенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Старостах на провінциї: на цілий рік К 4·80, на пів року „ 2·40, на чверть року „ 1·20, місячно . . . „ —·40. Поодиноке число 2 с.

З почтовою пересилкою: на цілий рік К 10·80, на пів року „ 5·40, на чверть року „ 2·70, місячно . . . „ —·90. Поодиноке число 6 с.

## Вісти політичні.

*Стан здоровля Є. Вел. Цісаря. — Справа сербскої угоди торговельної. — Конференциї в Карльсбаді. — Події в Туреччині.*

З Ішля доносять: Є. Вел. Цісар нездужає внаслідок катару і кашлю, нема однак ніякої причини до занепокоєня. Вчера і нині відбував Цісар з рана довший прохід. Загальний стан єсть дуже добрий.

„Korr. Wilhelm" доносить, що з безпосередного окруженя Цісаря наспіло слідуюче донесене: Цісар вернув знов вповні до здоровля. Катар, який був появив ся, уступив зовсім, а також і кашель, сполучений з катаром. Цісар відбув вчера звичайний прохід і приймав достойників двірских, котрі складали єму свої звіти.

В четвер о 4 год. пополудни відбула ся у Відни конференция межи прибувшими там делеґатами угорского правительства а австрийскими фаховими референтами в справі активованя сербскої угоди торговельної. Наради тревали до 8 год. вечером. Оголошене активованя тої угоди наступить дня 30 с. м. а закон сей буде важний провізорично від дня 1 вересня.

Порівнане нової угоди зі старою доказує, що Сербія зрезиґнувала на поли рільництва з далеко ідучих користий що до довозу своїх продуктів, специяльно що до імпорту живої худоби і вдоволила ся концесиями, котрі не виходять поза мінімум екзистенциї. На всякий случай австрийскому рільництву не грозить ніяка небезпечність. Противно, нова угода, хоч і не забезпечує австро-угорскому промислови таких догідностий, як давна угода, то однак дала она можність здержати звичайний експорт в ряді найважнійших артикулів і недопустила до випертя наших продуктів із сербского торгу, що певно би наступило, коли би той стан без угоди мав і дальше тревати. При тім правительство, постановлячи ввести згаданий закон в житє, було ще й тої гадки, що не могло би брати на себе одвічальности за політичні і економічні наслідки, яких треба би ожидати, коли би й дальше проволікано речeнець введеня в житє сербскої угоди торговельної.

Анґлійский король, Едвард, приїхав оногди з Марієнбаду до Карльсбаду і в одній з саль готелю „Савой" спожив снідане, на котрім був також росийский міністер справ заграничних, Ізвольский і австро-угорский амбасадор в Берлині, Берхтольд. Король відбув відтак конференцию з Ізвольским і німецким амбасадором з Петербурга.

З Константинополя доносять: Князі з пануючого роду султаньского зачинають щораз більше показувати ся публично. Також і султан старає ся через своїх синів позискати популярність в молодотурецких і офіцирских кругах. Син султана, кн. Абдул Рахід, котрий єсть офіциром артилериї, обняв недавно тому президентуру нового комітету артилериї.

На бажане Алї Мідгата, сина автора конституциї, устроєно в мошеях в Константинополи і инших сьвятих місцях народні збори, на котрих говорено о згідности конституциї з магометаньскою вірою.

Рух революцийний в Македониї кінчить ся рішучо а давні ватаги ворохобників складають оружиє і піддають ся. Ґен. інспектор Гільмі-паша предложив цивільним агентам статистику, після котрої аж до 17 с. м. в Македониї слідуючі ватаги піддали ся і зложили оружиє: 73 ватаг болгарских разом 810 мужа, 40 грецких (496 мужа), 8 сербских (108), 2 Куцоволохів (7) і 1199 албаньских бриґантів.

Римска часопись „Mattino" пише: Події в Туреччині все перемінили. Нема вже ані Мірц-

7)

## Дещо про волосє.

*Культурно-ґіґієнічна розвідка. — написав К. Вербин.*

(Дальше)

Чим довший волос, тим менше єго конець набирає ся природної своєї товщи і длятого тим більше січе ся. Довге волосє женщин січе ся длятого далеко більше, як коротке у мужчин. Инший рід грибка осідає десь в однім місци на волосї і розсаджує єго лиш в тім місци; так робить ся звичайно ґузок на волосї, він там пукає і ломить ся. Се можна часто побачити на волосю у мущин на бороді і вусах. Щоби же тота природна товщ розходила ся по волосю, треба, щоби отвір волосових торбинок не був затканий лускою зі шкіри, брудом і помадою. Длятого то не треба без потреби мастити і помадувати волося, бо то не лиш гидко, хоч би помада була і пахуща, але й не здорово. Волосє найприятнійше, коли зовсім чисте і має свій природний запах. Длятого треба голову часто бодай раз на тиждень — змивати літною водою а для очищеня з бруду уживати ще й дрібку соди або жовтка або й мила (лише не того, що до праня). Коли же комусь волосє січе ся або ломить ся, то треба посічені кінці притинати і від часу до часу (не що дня) помастити.

Сивіне волося. У людий слабовитих або у старших віком волосє слабне, робить ся сухе, тратить свою первісну краску і чоловік сивіє. Але що єсть безпосередно причиною того, що чоловік сивіє? Де подіває ся первістна краска волося? Звісно преці, що чоловік може перед часом посивіти. Люди, на котрих впадає якесь нещастє, котрих притиснуть клопоти і журба, сивіють борше. А вже найдивнійше то, що чоловік може навіть в одній хвили посивіти від великого страху. Молодого хлопця, що спустив ся на шнурі до орлиного гнїзда за молодими, напав старий орел; він якось оборонив ся, але зі страху посивів. Коли єго витягнули на гору, чорне єго перед тим волосє було зовсім біле. Француска королева Марія Антоанетта, котрій підчас революциї француской по довгих муках стяли голову ґільотиною, посивіла була нагло від превеликого душевного зворушеня. Ба що ще дивнійше: навіть зьвірята можуть нагло посивіти, взглядно змінити свою первісну краску на білу. Звісний один такий случай, що у когута, котрого свиня хотіла з'їсти, червоне і чорне єго пірє на голові і шиї стало ся нараз біле як срібло.

Отже що може бути причиною такого наглого посивіня? Здає ся, що росийскому ученому, Мечнікови, удало ся викрити тайну сего з'явища. Волос має свою краску від того, що в нім, як вже сказано, суть барвні тільця; скоро они счезнуть, волос побіліє. Від чогож они счезають? Мечніков каже, що в корени волося знаходить ся якесь твориво в виді дуже маленьких зеренець або кульочок; они звичайно знаходять ся в спокою, аж в пізнім віці чоловіка, коли в тілі зачинають призбирувати ся якісь отруї, зачинають тоті кульочки від тих отруй рушати ся, розтягати ся, сунуть ся з кореня в гору у волос і поволи зачинають нищити в нім барвні тільця — чоловік сивіє. В наслідок якогось наглого зворушеня, н. пр. від перестраху, великого смутку і журби ті кульочки розтягнуть ся від разу по цілім волосї і знищать барвні тільця, а чоловік посивіє нагло.

Ковтун. Кілька літ тому назад ходив по Львові якийсь бідненько але досить порядно убраний панок, котрий своїм волосєм звертав дуже на себе увагу на улици. Він, здає ся, зайшов був з Польщі, може десь з над Вислу, де найчастійше проявляє ся хороба волося, звана ковтуном, котру Німці й назвали для того по свому „косою з над Висли (Weichselzopf). Тому панкови звисала з під капелюха на плечі ніби якась довга груба і широка торба. Коли було ліпше придивити ся — а люди на улици навіть приставали і дивили ся за тим чоловіком — то видко було, що то єму волосє так склобучило ся, збило ся і зліпило ся в одну грубу масу, як клобучить ся н. пр. шерсть або вовна в старих подушках і матерацах. Отже то був ковтун, або як Поляки кажуть „колтун", хороба, котра, як вже сказано, проявляла ся найчастійше в Польщі і безперечно була причиною того, що давні Поляки підголювали голови. Польска інтеліґенция ще й нині любить прозивати низших людий, особливо міщан „колтунами" — знак, що тота хороба в давній Польщі мусїла бути досить загальна серед лю-

штеґа ані Ревля. Австро-Угорщина ніколи не думала о окупациї Македонії, але справедливим єї бажанєм було розширити круг впливів монархії на ті сторони. Новий стан річи не може позістати і в тім напрямі без впливу. Не менше інтересована й Італія що до подій над Босфором. Італія стреміла завсігди до того щоби закорінити ся на економічнім ґрунті Македонії. Має она такі самі права як і Австро-Угорщина а тепер стоїть перед таким самим знаком запитаня як і габсбурґска монархія.

# Новинки.

**Львів, дня 29-го серпня 1908.**

— **Є. Вел. Цїсар** зволив вселаскавійше удїлити зі своїх приватних фондів для погорільцїв громади Лисіями чесавівского пов. 2000 К запомоги.

— **Є. Е. п. Намістник** др. Бобржиньский і Є. Е. п. Маршалок краєвий ґр. Бадені виїхали до Ярослава на відкрите промислово-рільничої вистави, котре відбуло ся там нинї о 11 перед полуднем.

— **Іменованя і перенесеня.** П. Намістник іменував конципістів Намістництва: Йос. Венжика, ґр. Брон. Русоцкого, Ем. Раппе, Володим. Ґневоша, Ів. Мікоша, дра Альфр. Висоцкого, Авт. Дзєконьского і дра Стеф. Ішковского, комісарями повітовими. — Президия краєв. Дирекциї скарбу у Львові іменувала канцелістами в XI кл. ранґи при галицких властях скарбових підофіцирів: Кон. Майбу, Ем. Шпетманьского, Едв. Міку, Генр. Ляйбманґа, Ів. Петерзіля, Ів. Гайса, Войт. Пельца, Авт. Плескача, Йоах. Шехтера, Ем. Посацкого і Волод. Дзядика. — Прокуратор скарбу іменував в етаті прокураториї скарбу канцеліста Йос. Віндіша офіциялом канцел. в X кл. ранґи, а підофіцира рахун. Фр. Табенцкого канцелїстом в XI кл. ранґи. — П. Намістник переніс комісарів повітових: дра Вячесл. Лобачевского з Заліщик до Львова і Кон. Старосольского зі Львова до Заліщик.

— **Справа Січиньского.** В виду донесеня „Dziennik-а Polsk-ого“, котре перепечатали й инші галицкі часописи, мовби мінїстер Абрагамович, ґр. Дїдушицкий і член палати панів ґр. Водзїцкий інтервенїювали у Монарха в справі убийника ґр. Андрія Потоцкого, Мирослава Січиньского, Poln Corr. уповажнена п. мінїстром Абрагамовичем заявити, що вість тота не основує ся на правдї і що згадані личности анї спільно анї поодиноко не інтервенїювали у Цїсаря в справі Січиньского.

— **З муз. Інститута** Тов. ім. М. Лисенка. З причини, що наука по львівских школах розпочинає ся з днем 15 вересня, відбудуть ся вписи до Інститута почавши від 13 вересня, а наука розпічне ся дня 15 вересня. Хто би хотїв скорше з науки користати, зволить зголосити ся в понедїлок, дня 31 серпня між год. 10 а год. 12 в Інститутї.

— **Дрібні вісти.** Пошесть шкарлятини не зменшає ся. Від дня 16—22 с. м. було знов 60 случаїв занедужаня а 14 смерти. Крім того появляє ся у Львові щораз частїйше тиф черевний.— В Ярославі в наслідок шкарлятини відрочила кр. Рада шк. початок року в тамошних школах до 15 вересня. — В Києві, як вже сконстатовано урядово, проявила ся холера. — На ул. Казимирівскій згублено торбинку в 1300 К. — В Будапештї в хвили коли відділ улявів переїзджав через підміску зелїзницю, конї сполошили ся і впали на шлях в хвили, коли їхав поїзд; 4 тяжко покалїчених улявів треба було відвезти до шпиталю, 9 к них було зранених а 1 треба було убити.

— **Вписи** до виділової пятикласової дївочої школи ім. Шевченка у Львові (ул. Сикстуска ч. 47) з правом публичности в наслідок розширеної у Львові епідемії шкарлятини відбудуть ся з припорученя ц. к. Ради шкільної краєвої з д. 16 серпня 1908 р. ч. 38.496 в днях 10, 11 і 12 вересня с. р. в годинах від 9—12 рано. До впису має явити ся кожда учениця особисто в товаристві вітця, матери або опікуна, і має принести з собою шкільне свідоцтво з останного півроку і дві вписові карти точно виповнені. Учениці, що в перве записують ся, мають виказати ся: метрикою хрещеня, сьвідоцтвом защіпленої віспи і сьвідоцтвом зі школи, де побирали науку. Піврічна оплата за ученицї I., II. і III. кляси виносить по 6 К, а за ученицї IV. і V. кляси — 10 К. На прибори наукові платять всї ученицї по 2 К на рік. Оплату за I. піврік і на прибори наукові належить заплатити при вписї. Іспити вступні і поправчі відбудуть ся в днях 12 і 14 вересня. Шкільний рік 1908/9 розпічне ся дня 15 вересня торжественним Богослуженєм, на котре мають явити ся всї ученицї.

— **Знов отроєнє грибами.** В Мальчицях городецкого повіта Іван Сеник, Федько Яльчук і Сташко Сокіл назбирали в лїсї „Лелехівка“ грибів і принїсши до дому, пішли на роботу. Родина попоїла зварених грибів, а що се були їдовиті, то затроїла ся і померли: Ксенька Сеник, жінка Івана, 6-лїтна Маґда Пристайко, 7-лїтний Гнат Сокіл і 10-лїтний Михайло Сокіл. Безнадїйно хорі лежать: Ганка Сокіл, жінка Федька і дитина зі Львова, принята на вихованє. — В Коршилові зборівского повіта затроїла ся грибами родина Луця Лїтуса. Родичі і двоє дїтий вже померли, а ще двоє дїтий боре ся зі смертию. — В Козлові бережаньского повіта затроїло ся грибами 7 осіб, з котрих вже двоє померло. Якийсь Іван Козак приніс до дому цїлу торбинку грибів, котрі єго жінка усмажила на вечеру. До вечері запрошено ще двох селян. На другий день появили ся вже познаки затроєня, а до двох днїв померли жінка і донька Козака. Показало ся, що затроєнє наступило від грибів, які селяни назвали „печерицями“. — Про затроєнє грибами в присїлку Милява коло Камінки волоскої доносять нам з Рави: По спожитю зварених грибів занедужали дня 21 с. м. в Миляві слїдуючі особи: Данько Смолїй лїт 50, Юрко Смолїй лїт 37, Гринь Смолїй лїт 21, Демко Смолїй лїт 16, Ганупя Смолїй лїт 12, Никола Смолїй лїт 9 і Палазя Смолїй лїт 24. З тих померли: Демко, Гринь, Палазя і Никола Смолїї. Прочі особи суть доси тяжко хорі. Першу поміч лїкарску подав їм доктор Вахнянин, лїкар з Рави рускої. — Із Збаража доносять нам: Дня 26 с. м. померли внаслїдок отроєня грибами Текля Олексюк, лїт 38 і Йосифа Добридень, лїт 26, селянки із Сеняви збараского повіта. З тої самої причини померли дня 20 с. м. Власїй Кушнїр, лїт 52, селянин з Кїйданець, а в громадах Сухвіцї і Добромирка померло троє малих дїтий також серед проявів затроєня грибами. — В Довгім теребовельского повіта померла по спожитю грибів Юлїя Чайківска і єї син Филип.

— **Самоубийства.** В однїм з львівских купелевих заведень винаймив оногди якийсь молодий чоловік кабину, в котрій замкнув ся, а по хвили служба почула вистріли. Коли до кабіни вбіг слуга, застав того мужчину лежачого на канапі з перестріленою грудию. По кликано зараз ратункову поготівлю і лїкар сконстатував, що куля загрязла в околици серця. В безнадїйнім станї відвезено єго до шпиталю. Полїция сконстатувала, що самоубийник зове ся Станислав Пясецкий, зелїзничий касиєр на головнім двірци, і має 30 лїт. Пясецкий був занятий в касї при поспішних пакунках. День перед тим в єго касї розпочато шконтрум. Пясецкий відослав ключі до контрольора, і не прийшов до бюра. Як показало ся, причиною самоубийства була дефраудация і сполучена з нею — любов. Пясецкий любив ся в якійсь жидівцї, донцї посесора, котра мала вихрестити ся і віддати ся за него. До того однак не прийшло. Пясецкий жив весело і гуляв а на то брав грошї з каси; коли же браки треба було покрити, позичав і зарвав товаришів, беручи від них підписи на векслї. Коли же в касї розпочало ся шконтрум, не було вже для него виходу. Погулявши ще послїдну ніч по реставрациях і каварнях, постановив повандрувати на тамтой сьвіт, що і зробив. В станї непритомнім відставлено єго до шпиталю, де він і помер, не відзискавши притомности. — З Перемишля доносять: Дня 25 с. м. по полудни найдено в лїску за містом коло Липовицї тяжко раненого мужчину, що давав слабі знаки житя. Коло нещасливого лежав револьвер з двома вистріленими набоями. Як прові-

---

дий висших станів. В середновічних часах прокидала ся она досить часто також в Німеччинї, а тепер проявляє ся найчастїйше в Польщі і в краях придунайских, головно же між Румунами і Циганами на Угорщинї. Кілька лїт тому назад, коли одного разу переїздили через Львів Цигани, мали ми нагоду бачити циганчука, хлопця лїт може за дванайцять, котрого довге волосе було в долїшній части цїле зліплене в один ковтун.

А поправдї ковтун то ніяка хороба, лиш наслїдок нехарности і нечистоти та цїлковитого занебаня плеканя волося. З ковтуна можна би вилїчити ся, лиш треба єго обтяти і змивати голову а може ще й лїчити ся від иншої, справедшної хороби т. зв. мокрого лїшая, який часто сполучає ся з ковтуном, а крім того треба би ще насамперед вилїчити ся від забобонности, хороби духа, котрої причиною велика темнота. Забобонність єсть причиною, що люди боять ся відтинати ковтун, бо кажуть, що хороба кине ся тоді на мозок і чоловік умре, а преці лїпше ходити з ковтуном як умирати.

Мокрий лїшай або екцель то знов по правдї хороба шкіри під волосєм а не волося. Ся хороба ходить часто по людях і не обминає нї старих нї молодих, нї бідних і не богатих; она подібна трохи до корости тим, що шкіра місцями почервонїє і дуже свербить а пізнїйше роблять ся иноді й міхурцї а з них струпи. Ся хороба проявляє ся особливо у всїляких ремісників, як: у мельників, пекарів, мулярів, малярів, робітників, що роблять коло землї, у прачок, купців, що торгують корінними товарами і т. д. а також часто можна єї винести з лазнї і длятого називають єї „купільною коростою“. Она виступає не лиш на голові під волосєм, де єї причиною бувають дуже часто воши, але також і на инших частях тїла, особливо часто на ногах а щоби з неї вилїчити ся, треба поради лїкаря.

Голярска короста. Дуже докучливою хоробою, котра нищить вуси і волосе на бородї, єсть т. зв. голярска короста (Sykosis), котрої причиною єсть грибок званий „волосомором“; кінчики желез лоєвих при коріню волося дістають від него міхурцїв з материєю, з котрих роблять ся струпи. Єсть то заразлива хороба, котру можна часто набрати ся у голярів і фризиєрів, котрі нечистими гребенями і щітками розчісують волосє; длятого треба давати ся голити і стричи лиш у таких фризиєрів, котрі виконують чисто свою роботу. Ся хороба єсть дуже уперта і може тягнути ся цїлими роками; она нищить волосові торбинки, внаслїдок чого волосе випадає. Добру поміч і пораду на ню може подати лиш лїкар. Той сам грибок викликує у волосю на голові хоробу, звану „круглими лїшаями“. На голові роблять ся кругленькі плїші, що мають в промірі 2 до 3 центиметри, котрі лущать ся і з котрих все волосе повипадає. Она не нищить торбинок волосових і завязків волося в них і длятого волосе може знову відрости. І ся хороба єсть дуже заразлива, а що она прокидає ся також у домашних зьвірят, то чоловік може від них єї набрати ся, а на відворот може своєю хоробою заразити зьвірята. Длятого повинні бути осторожні всї господарі і ті, що ходять коло худоби.

Солуди. Дуже заразливою і поганою хоробою, від котрої може чоловік перед часом зовсім вилисїти, суть солуди (Favus), звані також хибно пархами. Причиною сеї хороби єсть солудовий грибок; (причиною пархів єсть рід мильги, малесенького зьвірятка, що викликує у людий коросту, звану у зьвірят „пархами“). В перших початках сеї хороби робить ся місцями на голові „луда“, луска, що відстає від шкіри і виглядає як би була проверчена волосєм; під тою лускою знаходять ся жовтаві зеренця величини проса, котрі пізнїйше сплівають ся разом (від того й назва „солуди“ і длятого не треба говорити „шолуди“) та можуть так вкрити одним жовтавим струпом і цїлу голову.

(Конець буде).

рено, денат стрілив до себе чотири рази, міряючи в голову. Походив з Дрогобича, називав ся Тадей Куша і мав бути нафтовим підприемцем. Відвезено его до шпиталю в безнадійнім ставі.

# Всячина
## для науки і забави.

— **Їдовиті грибн.** Так численні случаї отроєня їдовитими грибами, які бувають в нашім краю майже що року, а особливо сего літа проявили ся в застрашаючий спосіб, можна би справедливо зачислити також до тих катастроф, які рік річно навіщають наш край, а суть тим страшнійші від инших, що просто відбирають жите цілим родинам. У нас сего літа не вигинуло тілько людий від повений, що витроїло ся їдовитими грибами: цілі родини зложені з 4. 5, 8 душ вигинули так, що навіть ніхто з них не остав ся. Лиш немногих із затроєних удало ся виратувати. Чи в виду такого нещастя не належало би якось подбати о то, щоби до таких катастроф недопускати. В сім случаю найважнійша задача припадає на школи і просьвітні товариства, котрі наукою і відповідними до того ілюстрациями та моделями повинні би поучати людий о їдомих і троячих губах. Єсть се тим важнійша річ, що губи творять, особливо для біднійших людий, важну часть поживи та й для богатших суть пожаданим иноді присмаком, а в декотрих случаях можуть творити важну галузь промислу і торговлі от як н. пр. печериці, сушені грибп і рижки.

Найбільше нещастя буває мабуть з того, що люди беруть подібні їдовиті грпби за добрі, їдомі. До таких треба передовсім зачислити печериці. Єсть печериця правдива, котра пахне приятно і може служити за дуже смачну страву, а єсть другий рід печериці, дуже подібної до тамтої, також з приятним запахом а однак єсть дуже небезпечна губа. Ї називають платинником бульбистим (Agaricus bulbosus або phalloides). Ся печериця тим небезпечнійша, що троячі наслідки наступають аж в 10 до 20 годин по еї споживтю, отже тоді, коли она вже давно перейшла з жолудка до кишок і вже почасти стравлена так, що ані лік, даний на блювоту, ані лік на прочищене вже нічого тут не вдіють. Длятого отроєня в сім случаю кінчить ся звичайно смертию. При збираню печериць треба длятого уважати на слідуючі знаки: Шапина правдивої печериці єсть грубша і більше мясиста як у їдовитої печериці, котрої шапине єсть тонша і мазка. Ковб або пеньок їдовитої печериці буває на споді набрепілий як бульба (від того й назва — платинник бульбистий), в середині порожний, а платинки під шапиною бувають завсігди білі, підчас коли у правдивої печериці бувають замолоду рожеваві а пізнійше брунатні. Хто не знає ся добре на печерицях, нехай їх не збирає, коли ще молоденькі і замкневі, бо тоді платинки у неї так само білі як у їдовитої і може сі замість добрих назбирати.

Губи як гриб щирий, печериці, підпеньки, рижки і т. п. мають в сьвіжім стані побіч значної скількости води (90 процент) ще й до 5 проц. клїтиня, відтак цукор, товщ і досить значну скількість білка, бо до 5 процент, а відтак ще й фосфорокислі соли а внаслідок сих своїх складових частий мають мало що не таку саму поживну вартість як і мясо. Сушені грибп мають навіть 25 до 30 проц. білка Через варене у воді тратять гриби подібно як і мясо на поживній вартости, длятого бувають найпоживнійші, коли їх смажити.

Але зі споживанем грибів треба бути осторожним не лиш длятого, що єсть богато їдовитих грибів, але й длятого, що декотрі з них, хоч звичайно й не шкідливі, можуть, коли поростуть на багнистих і мочароватих місцях, коли переспіють і зачинають псувати ся, стати ся небезпечними. Іменно діти можуть легко затроїти ся такими губами. Їдовиті гриби, коли їх варити, випускають майже всі свою отрую у воду і длятого стають ся менше небезпечними, коли би ту воду відлити.

По чім можна пізнати їдовиті гриби, того не можна на певно сказати і длятого треба учити ся розпізнавати їх і відріжняти від їдовитих вже з природи або при помочи добрих ілюстраций. Длятого відповідні книжочки в тім напрямі для просьвіти народу дуже бя придали ся а в школах відповідні моделї робили би велику прислугу. Їдовитий гриб, кажуть, можна пізнати по тім, що він вонючий; коли бо знов і губа з приятним запахом може бути трояча. Другою познакою має бути, що коли яку губу розломити, то она на переломі почернїе або посинїє — коли бо знов і троячі ані не почорнїють ані не посинїють. Дальшою познакою має бути то, що коли губи варити з цибулею, то цибуля почорнїє — але цибуля й не почорнїла, а люди затроїли ся. Дехто пізнає їдомі губи по тім, що їх слимаки надгризають — се може ще й найлїпша познака, бо певно нїхто би не їв нїяких грибів, як би аж чекав на то, коли ему слимаки покажуть, котрі їсти а котрі нї.

Другою дуже небезпечною губою єсть т. з. чортів гриб (Boletus satanas), дуже подібний до правдивого, щирого гриба. Єго шапина єсть як і у щирого гриба подушечковата, зпід споду рурочками виложена, розломана червонїє а відтак синїє. Єсть то дуже їдовита губа а тим небезпечнїйша, що єі несьвідомі можуть легко взяти за правдиву.

Дальше можна деякі роди їдовитих рижків взяти за правдиві а так само й підпеньки. Осїнною порою збирають люди часто т. зв. підверобки а не уміючи їх добре розріжнити від подібних троячих, споживши їх гинуть. — Найїдовитшим зі всїх єсть платинник мухомор, котрого червона шапина має білі бородавки. Єго вонючий запах і острий смак відстрашують кождого і хиба якась дитина зва жалась би его їсти.

Само затроєне їдовитими грибами проявляє ся слідуючим способом: В кілька або кільканайцять годин по спожитю робить ся недобре, затроєний дістає блювоти, сильних болів кишок і бігунки. Недужий буває дуже роздразнений, зачинає дурїти і завертає ся як пяний, очи слабнуть, настають корчі і судороги, живчик слабне, зїниці отвирають ся широко, тїло студенїє, бите серця слабне щораз більше і чоловік умирає. В случаях занедужаня треба затроєному дати щось на блювоту або рициновою олїю на прочищене і післати зараз по лїкаря.

# Телеграми.

**Ішль** 29 серпня. Стан здоровля Монарха єсть нинї знаменитий. Катар уступив. Монарх підчас торжества положеня угольного каменя під шпиталь імени Цїсаревої Єлисавети мимо холоду здоймив плащ з себе.

**Ішль** 29 серпня. Вчера вечером приїхав тут Архікн. Франц Сальватор.

**Ішль** 29 серпня. Нинї відбуло ся торжественне положене угольного каменя під шпиталь ім. Цїсаревої Єлисавети. На промову бурмістра відповів Цїсар: Жива радість наповняє мене, що в честь мого 60-лїтного ювилею правлїня повстає дїло любови ближнього, присьвячене публичному добру, котре без сумнїву принесе тутешним жителям пожиток і благословенє. Особливою радостию наповняє мене при тім факт, що громада міста Ішля назвою шпиталю дала вираз повним пієтизму чувствам для спочиваючої в Бозї Цїсаревої. Моя незабутна подруга мала для Ішля так само велике заінтересоване як і я. Нехай ся будівля, під котру кладемо камінь, увіковічнить память дорогої помершої.

**Одеса** 29 серпня. Военний суд засудив убийника адвоката Тайманна на смерть через повішене.

**Константинополь** 29 серпня. Іраде, контрасиґноване радою міністрів, заряджує вислане 4 кораблів военних на повитане грецкої ескадри.

**Константинополь** 29 серпня. Часописи доносять півурядово, що Різза-паша іменований міністром війни.

**Ню-Йорк** 29 серпня. Після наспівших тут вістий шкоди, яких наробила повінь в північній і полудневій Каролїнї, доходить до 2½ міліона долярів. В однїй місцевости утопило ся 15 осіб. Вода забирала цілі доми і знищила 12 мостів зелїзничих.

# Господарство, промисл і торговля.

**Цїна збіжа у Львові,**

дня 28 серпня:

Цїна в коронах за 50 кільо у Львові.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Пшениця . . | 10·70 | до | 10·90 |
| Жито . . . | 8·50 | до | 8·70 |
| Овес . . . | 6·70 | до | 6·90 |
| Ячмінь пашний . . | 7·— | до | 7·30 |
| Ячмінь броварний | 7·50 | до | 8·— |
| Ріпак . . . | —·— | до | —·— |
| Льнянка. . . | —·— | до | —·— |
| Горох до вареня . | 6·— | до | 11·— |
| Вика . . . | —·— | до | —·— |
| Бобик . . . | —·— | до | —·— |
| Гречка . . . | —·— | до | —·— |
| Кукурудза нова . | —·— | до | —·— |
| Хміль за 56 кільо . | —·— | до | —·— |
| Конюшина червона . | 70·— | до | 75·— |
| Конюшина біла . | 40·— | до | 55·— |
| Конюшина шведска . | 70·— | до | 75·— |
| Тимотка . . . | —·— | до | —·— |

# НАДІСЛАНЕ.

— **РУСКІ ДИКТАТИ** для народних шкіл і до приватної науки. На підставі правописних правил зладив і методичними вказівками доповнив **Йосиф Танчаковский**, учитель школи ім. Шашкевича у Львові. Цїна примірника 70 сотиків. „Диктати" можна дістати майже у всїх книгарнях у Львові, в книгарнях в Бережанах, Коломиї, Перемишли, Н. Санчи, Станиславові, Тернополи і в Чернівцях, а також у автора, котрий висилає „Диктати" під опаскою (5 сотиків). Рада шкільна краєва рішила зачислити повисшу книжку до книжок, що надають ся до бібліотек шкільних яко підручник для учителїв народних шкіл.

— **Ще можна получити слідуючі річники**

## „ДОБРИХ РАД"

| Річн.: 1 (бр. 2 ч.) | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 |
|---|---|---|---|---|---|
| Кор.: 1 | 1·50 | 1·50 | 1·50 | 1 | 1 |

| Річн.: 1 (бр. 2 ч.) | 12 ч. з 7, 8 9, | 10 | 12 |
|---|---|---|---|
| Кор.: 1 | 1 | 1·50 | 1 |

Всі річники разом за 10 кор. „**Добрі Ради**" містять в собі сотки практичних рад для кождого, отже гріш верне ся в десятеро, хто лише з одної двох скористає.

**Адреса:** І. Данилевич, Стрілецкий Кут, Буковина.



За редакцию відповідає: **Адам Крехович**

З друкарні В. Ловиньского, під зарядом І. Недопада. (Телефона ч. 527).